

DİNLERİN İNSAN HAYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ DEVİR DEVR-İ MUHAMMEDÎ'DİR

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahirabbilâlemîn kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultâni ve's-salâtü ve's-selâmu alâ-hayri halkihî seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve tâcu ruûsinâ ve üsvetine'l-haseneti Muhammedini'l-Mustafâ.

Emmâ ba'd...

Çok muhterem misafirlerimiz, değerli, muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, dünyada âhirette, ihsanı, ikramı üzerinize olsun. Onun seçkin kulu Muhammed-i Mustafâ'sı Habîb-i Edîbi'ne sonsuz selât ü selâmlarımızı, tahiyyat ve ihtiramlarımızı arz ederim. Çok büyük, çok önemli, çok hayatî, çok tatlı bir konu üzerinde konuşmak istiyorum.

Umumî, genel olarak inanç ve inançların en üstünü olan İslâm ve İslâm'ın özellikleri, bize emrettikleri, bizim müslüman olarak yapmamız gereken konular üzerinde. En önemli

konu din konusudur çünkü öteki konuların hepsi sadece dünyayla ilgilidir, hatta dünyanın bir bölümüyle ilgilidir. Mesela tabiatla ilgilidir, sıhhatle ilgilidir ama din hem dünya hem âhiretle ilgilidir.

Dünya küçüktür ama feza sonsuzdur, uçsuz bucaksızdır. Aralarında nispet, sonsuz büyüklük farkı vardır. Dünya ile âhiret de öyledir. O bakımdan insanın âhiretini düşünen, bahis konusu eden bir mesele elbette en büyük meselesidir. Çünkü sonsuz büyük bir istikbali ilgilendiriyor.

a. İlahi ve İlahi Olmayan Dinler

Bu konu insanlığın müşterek konusudur. Her toplumda bir inanç sistemi teşekkül etmiş. Mevcut olduğunu dinler tarihinden biliyoruz ve çeşitli şekillerden tasnif edilebilen dinler mevcut. Önce İlâhî dinler ve İlâhî olmayan dinler diye haklı ve büyük bir ayırım yapabiliriz. Bu inançlar, incelendiği zaman insanların çok çeşitli şeylere kalplerini bağladıklarını, inandıklarını ve bize göre yirminci yüzyılın insanına göre garip gelecek inanışların içinde olduklarını görüyoruz.

Mesela öküze tapmışlar. Bize komik geliyor, gülüyoruz. Mısırlılar tapmış, Hintliler hâlen tapıyor. Güneşe tapmışlar, eski İranlılar tapmış, hâlen Japonlar tapıyor. Şu teknolojide, bu kadar ileri gitmiş olan Japonlar, imparatorları güneşin oğluymuş. Gülmeli mi, ağlamalı mı, acımalı mı, teessüf mü etmeli insanlık namına, ilim namına, teknoloji namına, yirminci yüzyıl namına... İnsan hayret ediyor.

Televizyonda seyretmiştim, kobra yılanlarına tapınanlar var, tapınakları var, kapısının iki tarafında ensesini şişirmiş kobra yılanları... Tarlalardan kobra yılanlarını topluyorlar, tapınıyorlar. Halbuki yılda bilmem kaç bin tane insan onların sokmasıyla ölüyor filan. Hititlilerde ve Hindistan'da tenasül âletine bile tapmışlar.

Bunların ötesinde kahramanlarını putlaştıranlar, elleriyle yaptıkları ağaçlara, taşlara, dağlara tapanlar, çeşitli yıldızlara tapanlar var.

Demek ki bir inanç sistemi var her toplulukta ama mühim olan inanç nasıl bir inanç? Önemli olan inancın vasfı, kalitesi... Var bir inancı, iyi, güzel, inanıyorlar diyemiyoruz, inancının kalitesi önemli oluyor, her şeyde böyle.

b. İlahi ve İlahi Olmayan Dinler

Mesela akli yirminci yûzyılın insanı sever, tenkit eder, beğenir, alkışlar. Akıl hürmet gören bir varlık ama dünya üzerinde ne kadar insan varsa her birinin akli var ama her birinin hareketi güzel hareket değil. Büyüklerimiz onun için aklın makbul olanını akl-ı selîm diye isimlendirmişler. Her akli makbul saymıyoruz ve makbul de değil.

Hani Nasreddin hocanın fıkrasıyla söylemek gerekirse, “Soğanla yoğurt yemeği ben buldum ama ben de beğenmedim.” demiş.

İnsan bir şeyler bulabilir, bir şeyler yapabilir ama güzel mi, değil mi?

Sonra zevk var, zevkler ve renkler tartışılmaz diyoruz ama yine bir de zevk-i selîm var. Olgun bir sanatkârın zevkiyle, ilkokuldaki bir çocuğun veya henüz çırak durumunda olan bir insanın zevki muhakkak farklı. His var hiss-i selîm var.

Demek ki inanç var, inancın da kalitesi güzel olanı, selim olanı önemli. İşte biz elhamdülillah dinler tarihini ve muhtelif dinleri incelediğimiz zaman hatta hürmet ettiğimiz, taklit ettiğimiz, imrendiğimiz, özendiğimiz

milletlerin dinlerini, mesela Amerikalıları, İngilizleri, Avrupalıları, demin söylediğim gibi Japonları incelediğimiz zaman onların öyle dinlerinde o kadar mantıklı olmadıklarını görüyoruz, maalesef. Güleceğimiz gibi, bizim gibi bir terbiye almış bir milletin kabul etmeyeceği, garip, çocuksu ve ayıplanacak, kınanacak inançlar içinde olduklarını görüyoruz.

Bir general ben askerlik yaparken beni makamına çağırmıştı. Kendi birliğinde çalışan bir asteğmen olarak değil de ilahiyat fakültesinden doçentlik payesini almış bir kimse olarak layık olmadığımı iltifatı gösterdi, oturttu karşısına, sordu bana:

“Hocam, dedi, çok merak ediyorum bu Türkler bu İslâm dinine niçin girmişler?”

Baktım paşa hazretleri müteessif, niye müslüman olduğumuzu anlayamıyor ve teessüf ediyor buna, öyle bir eda ile söyledi. Demek istedi ki ne olurdu mesela hıristiyan olsaydık? Ne güzel işte Batıda görüyoruz içki içiyorlar, kadın erkek münasebetlerinde çok daireleri, meşrepleri, havzaları son derece geniş gibi... Böyle bir his içinde, nereden de bulmuşlar bu

Müslümanlığı? Bula bula Müslümanlığı mı bulmuşlar dermiş gibi söyledi.

Ben de dedim ki bizim ecdadımız Müslümanlığı sosyal ve coğrafî şartlar dolayısıyla, tesadüfen karşılaştıkları bir inanca girmek tarzında benimsemediler. Peki nasıl? O zaman mevcut bütün inançları tanıyıp tadıp tercih ederek girdiler.

Bir kere Tibet'i biliyorlardı, Dalaylamaları vesaireleri biliyorlardı. Brahmanizm'i, Budizm'i biliyorlardı. Çin'de hâkimiyet sürmüşlerdi, onların inançlarına vâkıflardı, kendilerinin Şamanizm'i atalarından kalma bir din olarak mâlumlarıydı, biliyorlardı. Hazar denizinin, Karadeniz'in kuzeyinde Hıristiyanlığı görmüşlerdi ve Kodekus Kumanikus gibi hıristiyan, çok eski devirlerden kalma metinler elimizde. Bir kısım kabileler hıristiyan olmuş hatta şimdi Gagavuzlar onlardan kalıntı diye gazetelerde bahis konusu ediliyorlar.

Hazar Türkleri Yahudiliğe girmişler, yahudileri görmüşler, tanımışlar, tâbi olmuşlar dedim. Bütün bunların hepsini denedikten sonra devletler, milletler, yöneten bir makul yönetici kadro olarak İslâm'ı beğendiler, İslâm'ı seçti-

ler. Çünkü hayata en iyi intibak eden din İslâm! Çünkü devleti yönetmekte en olumlu hükümlere sahip olan din İslâm! Çünkü toplumun içindeki insanların birbirleriyle münasebetlerini en iyi düzenleyen din İslâm! Çünkü toplumun yapısı olan aileleri ve ailelerin temel taşı olan fertleri bedenlen sıhhatli yapan İslâm, rûhen güçlü ve kuvvetli yapan İslâm!

Asker olduğu için bir de ona dedim ki askerlik bakımından da İslâm'dan daha güzel bir din bulamazsınız. Askerlik mesleğini bir mübarek, mukaddes meslek hâline getiren İslâm, nöbeti bir ibadet hâline getiren İslâm! Allah yolunda, başkalarının sınırlarının arkasında, huzur içinde yaşaması için canından geçmeyi bir ideal olarak insanlara aşıl原因an İslâm paşam, dedim. Bunları hangi dinde bulacaktınız? Bulamazsınız ki bulamazdınız ki...

Ben sözü bu tarafa getirince bizim alay komutanı da Roma'da ataşe militerlik yapmış. Tamam, paşam ben de dedi Roma'da bulundum, onlarda hiç böyle hem de akıl, mantığa uygun taraf da yoktur, dedi. Mantıkla kâbil-i telif tarafı yoktur, dedi paşa hazretleri. Çok

takdir etmiş anlaşılır. Ben emekli olduktan sonra hâlâ bana bayramlarda tebrik gönderirdi, demek ki memnun olmuş verdiğim cevaptan. İşin gerçeği de budur.

Bizim ecdadımız, büyüklerimiz bu dini sosyal birtakım hadiselerin sürüklemesi sonunda, rüzgârın önünde yapmak misali, ne yapalım bizim de kısmetimiz buymuş, işte bu inanç da bizim olsun gibi seçmediler. Her zaman yoklama ve irdeleme, kontrol ve tenkit süzgeçleri, mantık ve muhakemeleri çalıştı ve İslâm'a daha çok âşık olarak, daha sımsıkı bağlandılar.

Mesela Hindistan'a gittiler, dört yüz kadar mezhep var Hindistan'da. Onların hepsini gördüler, onları yönettiler ve onların hepsini bir noktaya getirmek için çalıştılar. İran'a hâkim oldular, İran'daki Şiîler ile Sünnîlerin arasındaki ihtilafı halletmek için hakem rolünde oldular. Tarafları karşılarına getirdiler, münazara yaptırıldılar, gerçeğe hangisi haklı ise tâbi olsun diye devamlı bir ilmî araştırma ve tenkit ve basiret üzere bu dine sarıldılar ve severek bağlandılar.

Zaten severek bağlanılmayan bir dine insanoğlu asırlarca böyle, bu kadar fedakârca hizmet etmez! Bu kadar baskın, bu kadar düşmana rağmen bu kadar fedakârca bağlanmaz.

c. İslam Her Açıdan Ebedi Saadettir

Bizim dinimiz ebedî saadeti sağlamak için gerekli kaideleri veriyor. O bakımdan dindar olmak menfaatimize. Ferdî sıhhatimizi, bedenî temizliğimizi, her gün yıkanmamızı, haftada bir yıkanmamızı, tırnaklarımızı kesmemizi, dişlerimizi fırçalamamızı, basit detaya kadar inerek temizliğimizi, sıhhatimizi korumayı sağlayan, aile yuvasına büyük kutsallık veren, anneye büyük değer veren, babaya büyük paye veren ve ona itaat etmeyi çok sevaplı olarak gösteren İslâm!

O halde aile saadeti, fert saadeti için, toplumun nizamı ve saadeti için hep faydalı. Ama bütün bunlara rağmen biz dine materyalist bir gözle, menfaat açısından bakarak bağlanamayız. Biz âhîret bezirgânı, tüccarı değiliz. Allah'ın emri olduğu için, Allah'ın emri hak olduğu için ona bağlıyız. Materyalist bir yaklaşımla din insanlara faydalıdır, insanın ruh

sağlığını sağlıyor, beden sağlığını sağlıyor, o halde biz dine destek verelim, işte insanlar sağlıklı olsun, toplum da bundan faydalan-sın... Bunlar yan ürün bizim için.

Biz Allah'ın varlığını, birliğini muhakememiz-le, vicdanımızla bulduğumuz için dindarız. Allah'ın emirlerine Allah'ın emri olduğu için bağlıyız ama onun arkasından sayısız faydalar hâsıl oluyor. Fayda da olsa zarar da olsa hoşunuza giden durumda da; *fi'l-mekrehi ve'l-menşati*; “insanın hoşuna giden halde de hoşuna gitmeyen halde de” Allah'a itaat edecek bir ruh seviyesine yükselmiş bir milletiz. Can feda etmek gerektiği zaman da biz bundan vazgeçmiyoruz. Mal feda etmek gerektiği zaman da vazgeçmemişiz, tarih boyunca ispat etmişiz.

Şimdi hudutların yumuşaması, haberleşmenin genişlemesi, haberleşme cihazlarının büyü-mesi dolayısıyla dünyanın çok çeşitli kültürle-riyle de karşı karşıyayız ve yine her gün bir muhakeme ve mukayese içindeyiz. Hıristiyan-lar böyle biz böyleyiz, Avrupalı böyle biz şöy-leyiz, Amerikalı şöyle yapıyor biz böyle yapı-yoruz diye... Ve karşı hücumlar var, tenkitler

var, İslâm'a yönetilmiş İslâm düşmanlarının tenkitleri var, onları dinliyoruz.

Komünistlerin, dinsizlerin din hakkındaki, din adamları hakkındaki görüşleri var, onları dinliyoruz. Bütün bunların bize tesiri, örsle çekiç arasında demirin çelikleşmesi gibi imanımızı kuvvetlendirme sonucunu veriyor. Okudukça mü'min oluyoruz, okudukça, aklımızı kullandıkça daha dindar oluyoruz. Nitekim Batılı bir mütefekkir demiş, Bbatılı okudukça dininden uzaklaşır ister istemez, çünkü tenkit edecek şeyler görür ama biz müslümanlar okudukça elhamdülillah İslâm'a daha candan bağlanıyoruz.

Profesörler, ilim adamları, fizikçiler, atom alimleri, bu bizim gençliğimizde, bizden önceki ağabeylerimizin ilim sahasında büyük başarılar elde etmiş, unvanlar almış kimsele-
rin dindar olması bizim ruhumuzu takviye ediyordu. Madem bunlar yirminci yüzyılın ilmini biliyorlar ve gene müslümanlar, madem Amerika'da okumuşlar, İngiltere'de okumuşlar, doktora yapmışlar, oralarda profesör olmuşlar ve yine dindarlar diye sevini-

yorduk. Bugün için de herhalde gençler için de aynı gücü verir elhamdülillah.

Bizim İslâm dinimiz Peygamber Efendimiz'le ortaya çıkmış bir din değil. Bizim dinimiz İslâm dini Hz. Âdem atamızla başlayan bir din ve;

النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا

*en-Nebiyûne' llezîne eslemû.*¹

Âyet-i kerîmede; "O peygamberler ki onlar İslâm olmuşlardı." diye geçmiş. Bütün peygamberlerin de İslâm üzere olduğu; Hz. İbrahim'in, Nuh *aleyhisselam*'ın, Musa *aleyhisselam*'ın, İsa *aleyhisselam*'ın hepsinin aynı yolda olduğunu Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri bildiriyor.

Demek ki hakikat Hz. Âdem'den beri aynı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine kadar aynı, sadece Allah'a inanma, sadece ona teslim olma ve tevekkül etme. Zaten İslâm kendisini teslim etme, Allah'ın iradesine teslim olma, râm olma, onun ne derse buyruğunu tutmaya razı olma, boyun

¹ 5/Mâide, 44.

verme mânasına geliyor, ona ibadet ve itaat, ondan gayriye tapılmaktan şiddetle kaçınmak.

d. Diğer Peygamberlerin İslam İçin İcraatları

Bütün daha önceki peygamberlerin de icraatı bu. Nuh *aleyhisselam* diyor ki;

رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا فَلَمْ يَزِدْهُمْ
دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ
جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ

*Rabbi innî de'avtü kavmî leylen ve nehâran fe lem yezidhüm du'âi illâ firâren. Ve innî küllemâ de'avtühüm li-tağfire lehüm ce'alû esâbi'ahüm fî âzânihim.*²

“Ya Rabbi ben kavmimi gece gündüz hak yola davet ettim, şu şu putlara tapmayın diye söyledim ama ne söylediysem benim söylemem onların benden firarını arttırdı, firar ettiler, yanımda durmadılar. Ben onlara hakkı söyle-

² 71/Nuh, 5, 6.

mek istediğim zaman kulaklarını tıkadılar.” diye böyle onların menfî tavırlarını anlatıyor. Hz. İbrahim *aleyhisselam* niye böyle ellerinizle yaptığınız putlara taparsınız, ben bunların hakkından geleceğim haberiniz olsun! Bunların hiç tapılacak tarafı yoktur ve bunlara ben bir suikast düzenleyeceğim dediğini ve hakikaten putları kırdığını biliyoruz.

Hız. Musa *aleyhisselam*'ın Firavun'un;

“Benden başka size bir rab tanımıyorum, şu Mısır mülkü, şu Nil nehri benim değil mi, ancak bana ibadet edeceksiniz, ben sizin Rabbinizim.” demesine karşı çıktığını ve onunla büyük mücadele verdiğini biliyoruz, Allah'ın varlığına, birliğine davet ettiğini, kavminden buzağıya tapanları şiddetle cezalandırdığını... Kendisi Tur dağına çıktığı zaman bazı kimse­lerin Mısır'daki alışkanlıklarıyla bir altın buzağı heykeli yapması durumunu görünce hır­sından kardeşi Harun *aleyhisselam*'ın başına ve sakalına yapıştığını biliyoruz:

يَبْنُومَ لَا تَأْخُذُ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي

*Yebne ümme lâ te'huz bi-lıyhetî ve lâ bire'sî.*³ “Benim başımı, saçımı, sakalımı çekiştirip durma ey anamın oğlu!”

Ben söyledim dinlemediler diye mazeret beyan ediyor. Aynı Allah'ın varlığını, birliğini onun söylediğini biliyoruz.

Hız. İsa *aleyhisselam*;

“Ya Rabbi ben sana başka bir şey yapmış olsam mâlumdur, sen bana ne emretmişsen ben onlara onu söyledim.”

أَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

*Eni'budullâhe rabbî ve rabbeküm.*⁴ “Benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin dedim. Beni ve anamı tanrı edinin demedim ya Rabbi.” buyurduğunu biliyoruz.

Demek ki İslâm, insanoğluyla beraber, insanın ilk başladığı insanla beraber günümüze kadar gelen hak inanç... Kur'ân-ı Kerîm bütün eski kitapların özü;

فِيهَا كُتِبَ قِيَمَةٌ

³ 20/Tâhâ, 94.

⁴ 5/Mâide, 117.

Fihâ kütübün kayyimetün. “İçinde eski kitapların muhtevasının bulunduğu kitap.”

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ

وَمُوسَى

*Inne hâzâ le fi's-suhufi'l-ûlâ. Suhufi İbrâhîme ve Mûsâ.*⁵ “Şu anlatılan hakikatler eski kitaplarda, mushaflarda, sahifelerde, suhufta vardır. İbrahim’in ve Musa’nın suhufunda da mevcuttur.” diye bazıları hakkında bazı sûrelerde bilgi veriliyor.

O halde İslâm dini insanlığın dinidir. Bugün de öyledir, bütün insanlığı birleştirecek dindir, çünkü bütün peygamberleri tanıyor. Bütün peygamberler İslâm ile meşrû peygamber olma tasdikini, vesikasını elde etmiştir. İslâm onların hak peygamber olduğunu tasdik etmeseydi herkes tereddüt ederdi onların isimleri üzerinde.

Onun için Hâtemü'n-nebiyyîn Peygamber Efendimiz, peygamberlerin sonuncusu, hem de mührü basarak o peygamberlerin tasdikçi-

⁵ 87/Âlâ, 18, 19.

sidir de. Vesikanın altına mührü basar salahi-
yetli kişi;

“Evet bu böyledir.” der.

Hız. İsa, evet Allah'ın peygamberidir, Hız. İb-
rahim, Allah'ın peygamberidir, o tasdiki ya-
pan bizim dinimizdir.

Hıristiyanlar bunu bilmezler. Hıristiyanlar
kendi peygamber tanıdıkları şahısların müs-
lümanlar tarafından peygamber tanındığını,
halk olarak kendilerine intikal etmemiştir,
bilmezler. O halde o peygamberleri tebcil
eden, birleştiren İslâm'dır. Bütün semâvî
dinlerin hakikatlerini İlâhî kitap Kur'ân-ı
Kerîm içinde toplamıştır. İnsanlığa lazım olan
bütün malzeme Kur'ân-ı Kerîm'dedir.

İslâm'ın öğrettiği hususlar bozulmadan bize
kadar gelmiştir. Bir bilim adamının olanca
titizliği ile Peygamber Efendimiz'in hayatının
gecesi gündüzü, özel hayatı, ailevî hayatı,
siyasî hayatı, içtimaî hayatı, seferleri, sözle-
ri, konuşmaları tespit edilmiştir ve yine bir
Batılı alim diyor ki; “Dünya üzerinde hiçbir
insanın hayatı bu kadar detaylı tespit edilmiş
değildir.” Hız. Peygamber Efendimiz kadar

hayatının bütün detayı tespit edilmiş, bu kadar detaylı tespit edilmiş bir kimse yoktur. O halde bir Peygamber bütün haberleriyle karşımızda numune olarak duruyor ve Kur'ân-ı Kerîm'in bir harfi değişmemiştir, indiği zamandan günümüze kadar hâlen elimizde, müzelerde Kur'ân-ı Kerîm'in eski nüshaları vardır. Topkapı sarayı müzesinde Hz. Ali Efendimiz'in imzasını taşıyan nüsha vardır. Bizim hocamız edebiyat fakültesinde beynelmilel böyle madalyalar almış Profesör Ahmet Bey vardı derdi ki: "Arkasında Aliyyü'bnü Ebû Tâlib diyor. Halbuki muzâfun ileyh olarak *ibn* kelimesinden sonra normal olarak Aliyyi'bni Ebû Tâlib demesi lazım imzada, klasik gramer kaidesi böyle. Sanki gramer kaidesine aykırı gibi Ebû Tâlib diye yazılıyor, *ibn'*den sonra muzâfun ileyh olarak mecrûr sîga kullanılmıyor. İşte bu, bu nüshanın Hz. Ali'nin imzasını taşıyan gerçek nüsha olduğunu gösterir. Çünkü o zamanın gramer kaidesi öyleydi, o arkaik gramer kaidesini şey yapıyor. Muhafaza ettiğine göre doğrudur. Taklit olsaydı Ebû Tâlib yazacaktı, taklit olmadığı için Ebû Tâlib yazıyor. Demek ki esastır." diye söylüyordu. Bun-

ların Şimdi sayfalarını inceleyerek, m¼rekke-
bini inceleyerek de zamanını bulmak m¼mk¼n
ama bir delil de bu.

Kur'ân-ı Ker¼m elimizde aynen mevcut. Pey-
gamber Efendimiz'in hayatı g¼n gibi ortada
ve b¼t¼n peygamberleri tanıyor. Bir hıristiyan
mesela Allah'ın bir peygamberini reddetmek
durumunda. Ama İslâm'da bir red durumu
yok. Elhamd¼lillah Allah'ın b¼t¼n peygamber-
lerini kabul ediyoruz. Hepsi adı anıldığı za-
man *aleyhisselam* diye söylemek terbiyemiz
olmuş. Musa *aleyhisselam* o ne demek? Ona
selam olsun demek, İbrahim *aleyhisselam*.

Hatta o kadar seviyoruz ki isim koyuyoruz.
Aramızda Musa isminde insanlar vardır, İsa
adında insanlar vardır, Yakup, Yusuf, Ey¼p,
Őuayb... B¼t¼n Tevrat'ta ve İncil'de ismi ge-
çen peygamberleri o kadar seviyoruz ki ç¼-
cuklarımıza isim olarak koyuyoruz.

Ayrıca eski kitaplarda Peygamber Efendi-
miz'le ilgili haberler mevcuttur. Eski kitapları
da gönderen Allahu Teâlâ hazretleri olduğu
için ileride Şu vasıflara sahip bir peygamber
gelecek diye eski kitapların içine birtakım
pasajlar vardır. O pasajlarda, o c¼mlelerde, o

paragraflarda Peygamber Efendimiz bildirilir. Kur'ân-ı Kerîm'de bu hususta Saff sûresinde ve Fetih sûresinde ve daha başka sûrelerde bilgi var. Fakat Kur'ân-ı Kerîm'den ayrı Tevrat'ta ve İncil'de bilgi var. Papazlar o eski kitapların o âyetlerini kendileri gösteriyorlar. Biz de edebiyat fakültesinde talebeyken bizim Pakistanlı, Hintli Profesör Hamidullah Bey o âyetleri, o cümleleri getirip bize okutmuştu. Sonra Zeki Bendi Bey'in makalesi vardır, Kumran denilen Lut gölü kenarında bir mağarada eski metinler bulundu, Hıristiyanlığa ait, Yahudiliğe ait çok eski kitaplar. Yakılmasın, Romalılar tahrip etmesin diye saklanmış oraya mağaraya. Bu metinler bulundu ve bu metinlerin bir kısmını Amerika aldı, bir kısmı Ürdün müzelerinde, bir kısmı Vatikan'da, muhtelif yerlere alındı, incelendi. Buralarda Tevrat ve İncil'deki değişmelere işaret eden, Kur'ân-ı Kerîm'in haklı olduğunu gösteren malzeme var. Ve Kur'ân-ı Kerîm'in tasdikçisi durumunda bulunan vesikalar. Bazı büyük papazlar, bazı büyük hıristiyan ve yahudi alimleri müslüman olmuşlardır, kendi kitaplarındaki müjdelerden dolayı. Peygam-

ber Efendimiz gelmeden önce Şu evsafıta bir peygamber gelecek diye beklemiŐlerdir, Peygamber Efendimiz geldiği zaman ona tâbi olmuşlardır. Peygamber Efendimiz'in zamanından misal Selmânü'l-Fârisî hazretleridir.

Selmânü'l-Fârisî hazretleri İrani bir aileden dünyaya geldikten sonra asil bir aileden, pazların yanında çeşitli illerde, ũlkelerde gezdikten sonra, âhir zaman peygamberi Hicaz'da zuhur edecek diye onun gelmesini yakalamak, ona tâbi olmak, onu tanımak için Hicaz'a gelmiştir.

Yine Medine-i Münevvere'deki yahudi alimlerden Abdullah İbn Selâm, Tevrat'taki bilgilerden dolayı Peygamber Efendimiz'in hak peygamber olduğunu anlayarak müslüman olmuştur. Bu misaller eski kitaplarda Peygamber Efendimiz'le ilgili malzemenin olmasına en büyük delil. Çünkü o eski kitapları da biz uydurmuŐ olamazdık ya, eski kitaplar bizden önce mevcut muhtelif kültür sahalarında. Hatta *Islam My Choice* diye bir kitap neŐretmiŐ Begüm AyŐe Beveli Vakfı Pakistan'da. Orada bazı Hint kaynaklarında, eski Hint dinlerinin kitaplarından fotoğraflar veriyor, say-

fa fotoğrafları. Orada Peygamber Efendimiz'in geleceğine dair cümleler var. Eski Hint kitaplarında, eski İran dînî metinlerinde, Hz. Peygamber'in yaşadığı çağlardan önce yeryüzünde mevcut bulunan dinlerin kitaplarında onunla ilgili metinler fotoğraflar ve tercümeleri var.

Demek ki Tevrat'ta, İncil'de, eski İran metinlerinde, Hint metinlerinde Peygamber Efendimiz'in geleceğine dair müjdeler var. Kur'ân-ı Kerîm'de de bunlara işaret ediliyor. Mesela;

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

*Ve iz kâle Îseb'nü Meryeme yâ benî İsrâîle
innî resûlullâhi ileyküm musaddikan limâ
beyne yedeyye mine't-Tevrâti ve mübeşşiren
bi-resûlin ye'tî min ba'dî ismühû Ahmed.*⁶

⁶ 61/Saff, 6.

İlerde Ahmed adında bir peygamber gelecek diye İncil’de bir âyetin olduğunu, Hz. İsa’nın böyle buyurduğunu Saff sûresi beyan ediyor. Hakikaten de İncil’de böyle bir âyet vardır. Hamidullah Bey bize İncil’den getirip göstermişti. Ve bu âyet sebebiyle nice papazlar, o şahıs Peygamber Efendimiz’dir diye... Paraklit diye tercümesi yapılmış, İncil’in indiği asıl metin elimizde değil, tercümeleri elimizde. O tercümelerde asıl kelimenin mukabili olan tercüme kelimeler var. Ama o kelimeler de yine Peygamber Efendimiz’i gösterdiği papazlar tarafından ifade edilmiş ve onların müslüman olmasını sağlamıştır.

Meşhur bir misal; İspanya’nın Mallorca adasından yetişmiş Anselm Turmeda isimli papazdır. Bu papaz İspanya’da, Fransa’da ve İtalya’da yüksek ihtisaslarını tamamladıktan sonra, Fransa’da bir manastırda çok yüksek bir alimin hizmetinde çalışırken İncil’deki bu âyet-i kerîmenin Peygamber Efendimiz’i anlatan âyet-i kerîme olduğunu öğrenince Tunus’a gelip müslüman oluyor, Abdullah adını alıyor, Abdullah et-Tercüman diye. Ve İncil’deki İslâmiyet’i ve Peygamber Efendimiz’i

müjdeleyen âyetleri konu edinen bir kitap yazıyor, bu kitap tercüme edilmiştir Türkçe'ye.

Sonra ben profesörlük çalışması olarak şu bizim meşhur matbaacı, Türkiye'ye matbaayı getiren İbrahim-i Müteferrika'nın *Risâle-i İslâmiye* diye bir eseri olduğunu görmüştüm ve deniliyordu ki; *Risâle-i İslâmiye* Müslümanlığı anlatan bir kitaptır, böyle geçiştiriliyordu. Ben de dînî edebiyat kürsüsü başkanı olduğum için bakalım bu *Risâle-i İslâmiye* nedir diye inceledim ve sonunda onu bir kitap hâlinde de neşrettim.

İbrahim-i Müteferrika bir Romanyalı papaz, o bize Türkiye'ye matbaayı getiren şahıs. Romanya'da Kolojvar şehrinde yaşamış bir papaz kendisi ve çok yüksek bir güzel bir tahsil görmüş, Yunanca'yı Latince'yi öğrenmiş. Eski metinleri ve kilisenin kitaplığındaki kitapları okumuş. Diyor ki;

“Üstâd-ı bîmürüvvetlerin okunmasını yasak ettiği kitapları okudum.”

Üstat ama müslüman olmadığı için, hakikati sakladığı için üstâd-ı bîmürüvvet diyor. Mü-

rüvvetsiz üstatlarımın okumayayım diye sakladığı kitapları okudum diyor.

Ve oradan hıristiyan literatürünün Peygamber Efendimiz'i müjdeleyen malzemesine âşinâ olduğunu ve onun için müslüman olduğunu söylüyor ve bu *Risâle-i İslâmiye* isimli kitap İslâm'ı anlatan bir kitap değil, saklanıyor bu mesele. Halk bilmesin diye bazı gerçekleri saklıyorlar araştırmacılar.

Kim yapmış bu şahsın üzerinde araştırmayı? Bir Katolik papaz yapmış! İbrahim-i Müteferrika üzerindeki en bilimsel araştırma Katolik papaz falancanın yaptığı çalışmadır deniliyor. Katolik papaz müslüman olan bir papazın Müslümanlığa yarayan malzemesini bize tanıtmak ister mi? Tanıtmıyor, İslâm'ı anlatan bir eser...

Hayır! İslâm'ı anlatan bir eser değil. Bir papaz olan İbrahim-i Müteferrika'nın müslüman olmasına sebep olan İncil âyetlerini bahis konusu eden bir kitap, o konuya kimse yanaşmasın, o konuyu bilmesin diye papaz saklıyor gerçeği. İbrahim-i Müteferrika kendi hayatını anlatıyor. Hangi âyetleri görüp de -

Latincesini de veriyor orada- müslüman olduğunu anlatıyor.

Müteferrika demek sarayda bir yüksek hizmet demek. Teknik ve sanata dayalı bir hizmet demek, müteferrika derecesine yükselmiş, ihtisas isteyen, sanat ve bilgi ve görgü isteyen birtakım işlerin erbabına müteferrika derlerdi. İbrahim-i Müteferrika sarayda o hizmeti yapacak dereceye gelmiş bir saraylı eleman, memur demek oluyor. Müteferrikalıktan da yüksek bir hizmete çıkmıştır sonra. Ömrü boyunca da hakikaten çok faydalı hizmetler yapmıştır, şâyân-ı şükrân hizmetler yapmıştır.

Nur içinde yatsın, mekânı cennet olsun, samimi müslüman olduğu ve hakikaten İslâm'a hizmet ettiği kanaatine vardım ben incelemelerimle. Ama eseri bir papazın İncil metinlerini okuyup da hangi âyetlerden dolayı müslüman olduğunu anlatan bir eserdir. O da faydalı olur diye ben de onu neşrettim, başka papazlar da görsünler diye.

Sonra geçen gün yine bizim bir eğitim seminerimiz vardı, orada da söyledim arkadaşlarımıza. Abdülehad Dâvûd isminde bir araştırı-

cı daha var. Bu araştırıcı önce hıristiyanmış Abdülmesih'miş ismi. Abdülmesih, "Mesih İsa'nın kulu" demek, İsa'ya, Hz. İsa *aleyhis-selam*'a tanrıdır diye inanan insanların koyacağı bir isim bu. Abdülmesih, "Mesih'in kulu" demek.

Müslüman olmuş Abdülehad adını alıyor. Öyle şey yok, Allah tektir, bir tekdir diye Abdülehad, o Ehad olan Allah'ın kulu. Bilâl-i Habêşî'nin *Ehad Ehad* dediği gibi... Bir, tektir O, şerîki nazîri yoktur diye Abdülehad adını almış ve İncil'i anlatan çok değerli araştırmaları var. Çünkü İngiltere'ye gitmiş, Roma'ya gitmiş, doktora yapmış, bir doktora daha yapmış, İnan'da profesörlük yapmış. Türkçe biliyor, Farsça biliyor, Arapça, İngilizce, İtalyanca, Yunanca, Süryanice biliyor...

Her şeyi çok güzel öğrenmiş bir insan. Biz arkadaşlarımıza not ettirdik, dedik ki bu zâtın hayatını araştırın, kabri nerededir, ne oldu, eserleri ne oldu? Bir ilim adamı müslüman olmuş, İslâm'ı savunmak için ve Hıristiyanlığın yanlış taraflarını anlatmak için eserler yazmış. Perde arkasında kalmasın, onu gizlemek isteyen kimseler olabilir ama kadir-

şinas bir milletiz, biz onun kadrini bilip onu tanıtmamız lazım. Onun için burada ismini andım Allah ona da rahmet eylesin o Abdülehad'e de.

Şimdi asrımızın ilmine sahip kardeşlerimiz, bendeniz profesörüm, dinleyiciler arasında profesör dostlarımız, kardeşlerimiz var. Seve seve müslümanız, inanmış olarak, incelemiş olarak, çeşitli tenkitleri bilen, onlara zaman zaman cevap veren insanlar olarak seve seve cân ü gönülden müslümanız. Her tenkit bizi İslâm'a daha çok sımsıkı sarındırıyor, İslâm böyle bir din. İslâm'ın cazip üstünlükleri nelerdir onları kısaca özetlemek istiyorum.

İslâm'da en önemli husus itikattır. Kusurlar, günahlar... Onlar affolabilir. Af diye bir müessesesi var Allah'ın, mağfireti, affı, rahmeti var, affolabiliyor. Mühim olan itikattır, mühim olan bilimsel temeldir, gerçeğin doğru kavranmasıdır. Allah, o gerçek, doğru olarak kavranıldığı zaman öteki kusurları bağışlayabiliyor.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ

لِمَنْ يَشَاءُ

*Innallâhe lâ yağfiru en-yüşreke bihi ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâü.*⁷

Allah sadece bu gerçeği kavrayamayanları affetmez. O ilmî gerçeği yakalayamayanları affetmez, ötekileri affedebilir dilediğini suçunu bağışlayabilir, mühim olan inançtır.

O halde bizim de ilk önce bu bilimsel gerçeği tam kavramamız lazım. Küfür affolmaz bir suçtur, şirk, müşriklik, o da affolmaz bir suçtur. Küfür tamamen inkâr, şirk de yanlış bilmek veya ortak koşmak. Bir inanç var tamamen inkâr yok ama inanç yanlış, o da kıymetli değil, o da olmaz!

İnsanoğlu Allah'ı doğru tanımak zorundadır. Ya doğru olarak tanıyacak ya da tanımazsa affolmaz. İnsanın en büyük vazifesi Allah'ı, Yaratanı'nı doğru tanımasıdır. Her gün kendisine rızkı vereni, göndereni, sıhhati, akli vereni, her türlü nimeti, sonsuz nimetleri vereni mutlaka doğru bilecek. Oradaki hatayı Allah affetmiyor.

⁷ 4/Nisâ, 116.

İslâm'ın ana mantığı budur ve Hz. Âdem ata-
mızdan Peygamber Efendimiz'e kadar pey-
gamberlerin mücadelesi budur. Bu gerçeği
insanoğlu kavrayacak, eliyle yaptığı taş, a,
havada gördüğü güneşe, aya, yıldız tapma-
yacak. Çünkü onlar gibi kaç tane yıldız oldu-
ğunu ilim bugün söylüyor. Kaç tane güneş
olduğunu, kaç tane güneş sistemi olduğunu
biliyoruz. Yeryüzündeki yere yatırıp boğazını
kestiğimiz hayvanlara tapmayacak! Etini ke-
bap yaptığımız, biftek yaptığımız hayvanlara
tapmayacak, doğruyu bulacak, saçmalamaya-
cak.

Sonra, bir de şeytana tapmak diye bir söz
vardır.

لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ

*Lâ ta'budu's-şeytân.*⁸

Sonra nefse tapmak;

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ

*E raeyte meni'ttehaze ilâhehû hevâhû.*⁹

⁸ 36/Yâsîn, 60.

⁹ 25/Furkan, 43.

Nefsini put edinmek... İnsanlar bazen Allah'a tapınmazlar, Allah'a itaat etmezler, bazıları şeytana itaat eder, şeytanın emrinde ve buyruğundadır, bazıları da nefsinin emrinde, buyruğundadır, ona tapınıyor diye bu hususta dikkat çekiliyor. Bunlara tapınmaması, Allah'tan gayriye tapınmaması, Allah'ın varlığının birliğinin anlaşılması ana temel alınıyor. Hepsi güzel, hepsi akla ve mantığa ve ilme, yirminci yüzyıla uygun.

Amellerin dış şekli önemli değildir, özü önemlidir, niyet ve ihlâs esastır İslâm'da. Bir iki tane insan aynı işi yaparlar, birisinden kabul olur birisinden olmaz. Çünkü birisinin niyeti başkadır. Aklından başka şey geçiyor, niyeti kötüdür, aynı işi dış şekil itibariyle aynı yaparlar ama Allah birisini kabul eder, ötekisini kabul etmez. Birisine mükâfat verir ötekisine ceza verir.

O halde samimiyeti teşvik eden bir din, dış boyamayı kabul etmeyen bir din, iç temizliğini samimiyeti emreden tavsiye eden bir din. Hatta;

الدِّينُ النَّصِيحَةُ

ed-Dînü en-nasîhatü diyor Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*. Bu da iyi bilinmeyen, mânası iyi anlaşılmamış bir hadîs-i şeriftir. "Din nasihattir." diye tercüme ediliyor. Yanlış! *ed-Dînü en-nasîhatü* demek "Din samimiyettir" demek. Nasihat çünkü samimiyet mânasına geliyor. Din öğüt demek değil, öğüt olmasa da din samimiyettir. Ses çıkmasa da hi...

Geçen gün elime bir kitap geldi diyor ki insanın sözünün, iletişimde başkasına bir haberi bir bilgiyi vermekte rolü yüzde ondur. Yüzde ondur! Yüzde otuzu jestler ve mimiklerdir, yüzde on sözdür, yüzde altmış hâlidir insanı, asıl iletişim, asıl haberleşme hâlde olur ve onun delilini veriyor resimleriyle, şeyleriyle. Hâl ile iletişimi tam sağlamak, haberleşmeyi, mesajlaşmayı sağlamanın şeyini yapmış kitap. Konuşmadan da insan anlaşabilir, mühim olan samimiyettir. *ed-Dînü en-nasîhatü*. "Din samimiyettir." demek. Zaten arkasından cümlenin gelişi meseleyi anlatıyor.

الدِّينُ النَّصِيحَةُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:

«لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ

«وَعَامَّتِهِمْ

ed-Dînü en-nasihatü. Kâlû li-men yâ Resûlallah? Kâle: lillâhi ve li-kitâbihî ve li-resûlihî ve li-eimmeti'l-müslimîne ve âmmetihim.

Kâlû li-men yâ Resûlallah? "Kime karşı samimiyet ya Resûlallah?" Lillâhi. "Allah'a karşı samimiyet."

Eğer öğüt mânasına olsaydı Allah'a karşı öğüt söker mi? Kul Allah'a öğüt verebilir mi? Mümkün değil demek ki öğüt mânasında değil.

Allah'a karşı samimiyet...

Ve li-resûlihî. "Resûlü'ne karşı samimiyet."

Ve li-kitâbihî. "Kur'an'ına karşı samimiyet."

Kur'an'a karşı öğüt bahis konusu olmayacak.

Ve li-eimmeti'l-müslimîne. "Müslümanların yöneticilerine karşı samimiyet."

Ve âmmetihim. "Hepsine karşı samimiyet." Ne kadar güzel, din tamamen samimiyettir diyor. Bizim bunu böyle duyurmamız lazım insanlığa.

Din kuru merasim değildir, dış şekil değildir.

Özdür ve samimiyettir, tamamen samimiyettir. Allah karşısında, Resûlü'ne karşı samimiyet, Kur'an'a karşı samimiyet, yöneticilerine

karşı samimiyet, genel olarak müslümanların hepsine karşı samimiyet. Böyle özetliyor Peygamber Efendimiz.

e. İslam'ın Emirleri ve Amaçları

Sonra, İslâm'ın emir ve yasakları kaprisli emirler değildir. Ben böyle istiyorum. Böyle yapacaksın, ille de yapacaksın filan gibi bir mantıkla verilmiş emirler değildir İslâm'ın emirleri. Ya nasıldır? İslâm'ın emirlerinde beş hedef güdülmüştür. Hepsi incelendiği zaman inancı korumaya yöneliktir, İslâm'ın emirleri gruplandırılırsa beş ana grupta toplanabilir; inancı korumak bir, şirk olmasın küfür olmasın vesaire olmasın. Ruhu korumak iki, aklı korumak üç, içki onun için yasaklanmıştır. İçki aklı aldığı için haram kılınmıştır. Çünkü İslâm'ın vazifesi aklı korumaktır.

Sonra malı korumaktır, mala zarar veremezsin. Şimdi moda çıktı, lokantalarda kır tabağı, ver beş bin lira para. Stresi atmak için tabak kırmak, İslâm'da bu yoktur, yapamaz, neden? İslâm'da mal da muhteremdir, mala telef veren cezalandırılır. Gel bakalım buraya! Ben kendi tabağımı kırdım. Kendi tabağını kırsan bile ben sana yönetici olarak ceza veriyorum

der İslâm. Neden? Mal da muhteremdir, malın korunması önemlidir ve mecellenin kaideleri arasına girmiştir.

Lâ darara ve lâ dırrar. “İslâm’da mala zarar vermek yoktur.”

Ben falanca komşuya kızdım onun harmanını yakamam. İslâmî bakımdan yoktur böyle bir şey, gûnahtır, cezası büyüktür. O benim harmanımı yakmıştı, ben de ceza olarak onun harmanını yakacağım. Onu da yapamazsın.

Lâ darara ve lâ dırrar.

Zarar da vermek yoktur, zarara zararla mukabele hakkı da doğmaz. Ancak kadıya başvurabilirsin, hakkını arayabilirsin. Malı telef edemezsin, İslâm çünkü malı da muhterem saymıştır.

Hatta birisinin patlamış bir ampülü, bir çocuk, bir hoca efendinin yanında duvara çalmış. Ses çıkıyor ya ampülü attığı zaman bir patlama oluyor. Hoca o çocuğu cezalandırmış. demişler ki hocam zaten bu ampul sönmüktü, yanmıştı, elektrik olarak. Hayır, demiş. Yapılmış bir şeyi tahrip etmesi doğru değil, belki onun dış tarafı çıkacaktı, bir işte kullanılacaktı.

Nitekim ben hatırlarım, Allah rahmet eylesin, benim profesörüm gel seni bir hocaya götüreceğim dedi. Çengelköy’de Sadullah Paşa yalısında kalırdı hocamız, profesörüm benim. Beni götürdü Altunizade’de bir manav dükkânı gibi dükkâna, orada Hafız Yusuf diye bir şahsa. Ben onun asistanıyım o zaman beni Hafız Yusuf’a götürdü.

Hafız Yusuf, gözlükleri belki üç numara değil, beş numara değil, yedi numara, belki on numara böyle kocaman, numarası çok ilerlemiş, ufacık tefecik bir insan ihtiyar. Hocamızla sarıldılar, her ikisine de Allah rahmet eylesin, dedi, öp bakalım bu ikinci hocanın elini. Ben de öptüm elini, enteresan bir insan.

Köşede yatağı var, bu tarafta etajeri var, kitapları var, şu tarafta büyük bir elektrik lambasından çaydanlık yapmış, üstüne küçük bir lambadan demlik yapmış. Çok büyük lambayı bir işte kullanmış, suyun ısıtılmasında kullanıyor, onu çaydanlık olarak kullanıyor, ötekisini demlik olarak kullanıyor, enteresan bir adamdı büyük alimdi, hakkında kitaplar yazılmış filan bir kimsedir Hafız Yusuf diye. Meşhur bir kimseydi.

Demek ki İslâm aklı da korumayı esas alıyor, malı da korumayı esas alıyor, dini de korumayı, itikadı da korumayı esas alıyor. Nesli de korumayı esas alır. Zinânın haram olması nikâhın şart olması ondandır. Neslin korunması için sorumlu lazım geldiğinden, çocuk düşürmek onun için doğru değildir, cinayettir. Rahimde teşekkül etmiş olan çocuk mirasta nazar-ı itibâra alınır, kıymeti vardır.

Demek ki İslâm'ın emir ve yasakları insanoğlu için gerekli şeylerin korunması içindir. İslâm'ın faydası içindir, insanlığın faydası içindir. Onun için Kur'ân-ı Kerîm'de de buyruluyor ki;

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

*Kul innallâhe la ye'muru bi'l-fahşâi.*¹⁰ "Ey Resûlüm Allah insanlara kötü şey emretmez." Allah'ın emirlerinin hepsinde bir iyilik vardır. Peki, savaşı niye emretti? Çünkü savaş da gerekir. Peki, niye boşanma var? Çünkü boşanma evliliğin emniyet sübabıdır. Hiç boşanma olmazsa insanlar intihara gider, buna-

¹⁰ 17/Âraf, 28.

lıma düşer. Boşanma da bir sebeptir insanoğlunun mutluluğu için, o da bir şarttır. Bazen tahammül edilmez noktalara gelinir, o zaman boşanma da bir nimet olur. Bazen ölüm bir nimet olur, bazen boşanma bir nimet olur. O bakımdan Allah kötü şey emretmez. Emrettiği şeylerin hepsi bir faydaya yöneliktir, o bakımdan İslâm güzeldir, faydalıdır.

Sonra İslâm, böyle havalarda olan bir din değildir, bulutlarda olan, semalarda olan bir din değildir. Sadece âhiretle ilgilenen, din bir duygu, ona kimse ilişmez diye tarif edilen bir sistem değildir. Hasan Ali Yücel hata etmiştir.

“Din bir duygu ona kimse ilişmez, laikliği ben böylece bilirim.”

Yanlış, sen dini de bilememişsin laikliği de bilememişsin.

Din nedir, bilhassa İslâm?

Hayatın bir yaşanma tarzıdır. İslâm namaz mıdır, sadece namaz değil, Ramazan mıdır, sadece Ramazan değil, hac mıdır, sadece hac değil. İslâm bir hayatın belli bir iman sistemine göre yaşam tarzıdır. Sabahtan akşama, gecedен gündüze, evden işyerine, beşikten

mezara kadar insanın her anını ilgilendiren bir sistemdir.

İnsanın içinde yaşadığı bir ortamdır İslâm. Yakasına taktığı bir rozet değildir. Üzerine giyip çıkarttığı bir libas değildir. İçinde yaşadığı bir ortamdır İslâm. O bakımdan bazı şeyler ibadettir, şaşarsınız. Şaşacak şeyler vardır ibadet sayılır. Mesela evlilik ibadettir, karı kocanın evlilik münasebetleri sevaptır. Sükût ibadettir. İyi bir niyet ibadettir, sadece temenni ediyor içinden, iyi bir şeye niyet ediyor. Dünyayı da âhireti de, ferdi de cemiyeti de, maddeyi de mânayı da beraber götürür İslâm.

Taksim'de karakola müracaat etmiş, komşuyu şikâyet etmiş şahıs. Demiş ki; "Efendim perdeleri açıyorlar, çırılçıplak soyunuyorlar, bizim aile huzurumuza tesir ediyor bu, şikâyetçiyiz." Polis demiş ki; "Ben ne yapayım, evinin içine karışamam." İslâm karışır! İslâm insanın evinin içine de karışır, kalbinin içine de karışır, kafasının içine de karışır, niyetine de karışır. Karışmazsa zaten nizam tam olmaz, intizam tamamen sağlanamaz. Polis orada durduğu zaman içerde o düzensizlik

devam eder. Onun için İslâm'ın bu durumu büyük bir üstünlüktür.

Mesela ticaret yapan insan sevap kazanır.

el-Kâsibü habîbullah.

Hadîs-i şerîftir.

“Ticaret yapan, kazanan insan Allah'ın sevgili kuludur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Hatta bir başka Hadîs-i şerîfi var:

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

*Et-Tâciru's-sadûku'l-emînü me'a'n-nebiyyîne
ve's-sıddîkîne yevme'l-kıyâmeti.*

Belki ibarelerde, kelimelerde eksikler, fazlalar olabilir rivayetlere göre...

“Doğru dürüst, güvenilen bir tüccar kıyamet gününde peygamberlerle, şehitlerle beraber haşr olacak.” diye müjdeleniyor. Tüccardır, mal getiriyordur, para kazanıyordur ama yine sevap kazanır doğruluğundan dolayı ve o belde ihtiyaç olan bir metaı oraya getirip ihtiyacı karşıladığından dolayı ticaret de sevaptır.

Devlet yönetimi sevaptır, Allah'ın indinde insanların en faziletlisi -şu alttaki hadis kitabıdır oradan şeyini okuyabilirim- doğru devlet adamıdır, diyor. Doğru devlet başkanıdır diyor. Âdil olmak şartıyla, doğru olmak şartıyla en faziletli insan oluyor. Devlet yönetimi bir ibadet oluyor, valilik, kaymakamlık bir ibadet oluyor.

İki kimsenin gözüne cehennem ateşi değmez buyuruyor Peygamber Efendimiz. Tenhalarda Allah'ın aşkıyla zikredip, ibadet edip gözyaşı döken kimsenin gözü cehennem ateşi görmez, cehenneme girmez, hudutlarda İslâm âlemini düşmanlara karşı koruyan nöbetçinin gözüne cehennem ateşi değmez.

Biz askere gittiğimiz zaman bazıları nöbetten kaçıyorlardı, biz, senin nöbetini biz turalım diyorduk. Niye? Biz nöbetin sevap olduğunu biliyoruz da ondan. Biz askerliğe bir vakit önce gidelim de bir vakit daha fazla sevap alalım diye öğle yemeği yemeden gitmiştik askere. Akşamı öğleyi yiyelim de ondan sonra gidelim demedik. Daha çok saat orada olalım diye gittik. Neden? İyi niyetli olduğu zaman askerlik de ibadet, nöbetçilik de ibadet, dev-

let yöneticiliği de ibadet, ticaret de sevap, sükût da sevap, tefekkür de sevap, konuşmak da sevap. Neden?

Çünkü İslâm hayat, hayatı yaşayış tarzı, insanın yaşam tarzı, bütünü, hayatı sürdürüş tarzı. Ya sevap ya günah yaptığınız şeyler. Ya sizin lehinize ya aleyhinize. Onun için fıkıh nedir diye soruyorlar, tarifinde deniliyor ki; “İnsanın lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir.” Yani ilm-i fıkıh nedir? “Lehine ve aleyhine olan şeyi bilmesi.” Fıkıh bu işte! Hangi şey benim lehime, hangisi aleyhime bilirim dini en iyi biliyorum demek oluyor.

Sonra İslâm sadece bir kavme, bir çağa mahsus değildir. Mesela Yahudilik bir kavme mahsustur, bir kavmin dinidir. İslâm öyle değildir. Bütün insanlığa ve bütün çağlara hitap etmektedir. Peygamber Efendimiz;

كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

*Kâffeten li'n-nâsi beşîran ve nezîran.*¹¹ “Bütün insanlığa hitaben müjdeleyici ve ihtarcı

¹¹ 34/Sebe, 28.

olarak, gerçekleri haber verici, ihtar edici kimse olarak gönderilmiştir.”

Bütün insanlara ve hatta görünmeyen varlıklara inşe ve cinne, cinlere ve insanlara peygamberdir. Resûlü's-sakaleyn'dir, insanlara ve cinlere peygamberdir. Cinler de gelip iman ettiler diye Kur'ân-ı Kerîm'de bildiriliyor.

Ve Peygamber Efendimiz sadece Türkiye'nin peygamberi değildir, İngiltere'nin de peygamberidir, Amerika'nın da peygamberidir, Japonya'nın da peygamberidir, neden? Onlar da Devr-i Muhammedî'de yaşıyorlar. İnanırlarsa Peygamber Efendimiz'e inanacaklar ve müslüman olacaklar. İnanmazlarsa Peygamber Efendimiz'e inanmadıkları için kâfir gidecekler.

Musa *aleyhisselam*'a inanmak yetmez, İsa *aleyhisselam*'a inanmak yetmez. Çünkü devir değişmiştir. Devir Devr-i Muhammedî'dir. Hepsi onun ümmetidir ama onun peygamber olduğunu kabul edip de emirlerini tutanlar davetine icabet etmişlerdir, ötekiler davetine muhatap insanlardır. Bilkuvve ümmetidir,

bilfiil ümmeti değildir. Bütün insanlığıdır İslâm.

Sonra İslâm bugün herkesin alkışladığı, beynelmilel teveccühe mazhar olmuş, çok güzel fikirlere ve prensiplere sahiptir. Misal:

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ

Innallâhe cemilün yuhibbu'l-cemâ. buyuruyor Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde.

“Allah *celle celaluhu* güzeldir güzeli sever, güzeli sever.”

Kendisi güzeldir, güzelliği yaratmıştır, güzel olan şeyi sever.

Onun için müslümanda bir güzellik duygusu olması lazım, güzele bir meftunluk olması lazım, bir estetik olması lazım, yaptığı şeyi güzel yapması lazım. O halde İslâm insana bir güzellik terbiyesi veriyor, bir sanat ruhu veriyor. Onun için Yunus Yunus'tur, onun için Mevlânâ öyle, çağları aşmıştır, hudutları geçmiştir, dünyaya yayılmıştır. Onun için Yunus yılı olmuştur. Geçen sene Unesco tarafından Yunus yılı ilan edilmiştir. Çünkü bir güzellik duygusu vardır, çiçeğin güzelini bilir.

Biz Eyüp'te çevre çalışmaları yapıyoruz. Oranın eski güzellikleri kaybolmasın diye gayret ediyoruz. Bir tekke, Şeyh Murad tekkesi, işte tamir etmeye girişmiş bulunuyoruz şu anda. Galiba on yedi dönüm arazisi varmış, en nadide çiçekler varmış bahçesinde ve ceylanlar gezermiş. Manzarayı düşünebiliyor musunuz ne kadar hoş bir rûhani ve estetik alim. Onun altında Selâmi Mustafa Efendi tekkesi var. Gülleriyle meşhurmuş, Eyüp'te Selâmi Mustafa Efendi tekkesi.

Sonra;

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتْقِنَهُ

Innallâhe yuhibbu izâ amile ehadüküm amelen en-yutkînehû.

Bir hadîs-i şerîfte böyle buyuruluyor:

“Allah bir işi yaptığınız zaman onu mükemmel bir tarzda ortaya koymanızı sever, rahmet eder, böyle yapan insana.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bu müslümanın kaliteye önem vermesine teşviktir. Güzellik duygusu var, bir şeyi kaliteli yapma emri var İslâm'da.

Yaptığı şeyin en güzelini yapacak, kılıcı en keskin olacak, çinisi en güzel çini olacak, camisi en güzel âbide olacak, asırlar boyu devam edecek, bozulmayacak, solmayacak, daimî olacak, güzel olacak. Yaptığı şeyi güzel yapmak, başarmak ve en üstün derecede, en kaliteli olarak başarmak fikri vardır.

Sonra hiç kimsenin inkâr edemeyeceği maddî ve mânevî temizlik esastır İslâm'da. Avrupa'nın senede bir, hiç yıkanmayıp da sadece pamukla silindiği, vaftiz suyunun tesiri kaçmasın diye yıkanmaktan kaçındığı ve Versailles Sarayı'nda yüznumaranın olmadığını biliyoruz. Ama müslümanların yaptığı her ibadethanenin yanında bir hamamı da vardır, medresesi vardır, aşevi vardır. Hamamı vardır, sıcak ve soğuk suyu vardır ve bedava yıkanma imkânı vardır.

Ve on altıncı yüzyılda Osmanlıları ziyaret eden Hollandalı sefir Baron de Büsbek diyor ki;

“Ya bu adamlar hasta olacaklar. Cıbıl cıbıl boyuna yıkanıyorlar balık gibi, bu kadar da yıkanmak olur mu?”

Yadırgıyor böyle hamamda müslümanların bol bol yıkanmasını. Biz her gün beş defa yıkanırız.

Abdülhamid Han cennet-mekân her sabah havlusunu alır, duşunu, hamamda yıkanmasını yapar ondan sonra giyinirmiş. İmkânı olan böyle yapardı ama yapamayan hiç olmazsa haftada bir giderdi, Bursa'da, hamamda bir güzel yıkanırdı. Tertemiz bohçasını alır kadınlar, erkekler, çoluk çocuğuyla yıkanırldı. Haftada bir mutlaka bir temizlik olurdu. Öyle bir senede derinin üzerinde kir tabaka hâline gelsin, zırh hâline gelsin, kaplumbağa derisi gibi olsun, İslâm'da böyle bir şey yok! Temizlik var, maddî temizlik ve mânevî temizlik. Tırnak kesmek, bıyıkların fazlasını kesmek, koltuk altlarını temizlemek vesaire her türlü temizlik... Mekânda temizlik.

Mesela üstünüz temiz olmazsa namazınız olmuyor, hadesten taharet, necasetten taharet şarttır. Namazın farzlarından. Günde beş defa yaptığınız namaz temiz olmazsanız kabul olmayacağı için temiz olmak zorundasınız. İslâm böyle bir şeye bağlamıştır. Temiz-

lik lafta değildir. Zaten İslâm'ın hiçbir emri lafta değildir.

İslâm'ın en mühim özelliklerinden birisi söylediği her sözü pratik bir çareye bağlamış olmasıdır. İslâm'ın en güzel tarafı nedir? Sözü nazarî bir nasihat hâlinde bırakmaması, mutlaka pratik bir işe bağlamasıdır.

Mesela Allah'ı unutmayın emri;

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ

*Ve l tekuûnu kellezîne nesûllahe.*¹² “Sakın Allah'ı unutan o gafil insanlar gibi olmayın!” Unutmamak için günde beş vakit namaz vardır.

Hocam bir defa olsa yetmez mi?

Yetmez!

Unutursun Allah'ı, beş defa olacak, ondan beş defadır. Sonra zikir vardır.

Müslümanlar kardeştir;

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

*Inneme'l-mü'minûne ihvetün.*¹³ “Bütün müslümanlar kardeştir.”

¹² 59/Haşr, 19.

Pratik olarak nerede, nasıl kardeş olacağız?
Senede bir defa hacda toplanıyorsunuz, hem de müslümanların en zenginleri, en sıhhatlileri toplanıyor, seleksiyon natürel ile istifa edilmiş, seçilmiş olanları geliyor en kalitelileri ve orada İslâm için konuşma imkânı doğuyor. Camide cemaatle namaz o da bir toplanma şeklidir. Cuma günleri toplanma, İslâm pratiğe bağlamış. Temiz olun, temizliği de abdeste bağlamıştır, gusle bağlamıştır, mutlaka yıkanacak çaresi yok.

Onun için temizlik dinidir İslâm, nezafet dindir, temizlik dinin yarısıdır. Avrupa böyle değildi. Evet, Avrupa bugün şimdi duşa kabinleri var, küvetleri var, şimdi yıkıyor ama bu İslâm'ın tesiridir, daha önce yoktu. Avrupa'daki bütün değişiklikler İslâm'la olmuştur, Rönesans İslâm'ı gördükten sonra olmuştur, İslâmî ilimlerle olmuştur, reform İslâm'la karşılaştıktan sonra olmuştur, kiliseye itirazlar İslâm'ı tanıyanlar tarafından olmuştur.

Bilimsel gelişmeler İslâm'ın tanınmasından sonra olmuştur. Doktor Sigrid Hunke Batı ille-

¹³ 49/Hucurât, 10.

rine doğan Allah'ın güneşi diye, İslâm'ın Batıyı ilim bakımından nasıl uyardığını, motive ettiğini, nasıl faydalı olduğunu kitabında anlatıyor, tercümeleri vardır Türkçe.

İslâm ilme çok büyük değer verir, alime çok büyük paye verir. Peygamberlerin halifeleri, devlet başkanları değildir, alimlerdir.

el-Ulemâü veresetü'l-enbiyâi ve hulefâi'r-rusul. "Resûllerin halifeleridirler, peygamberlerin varisleridirler."

Çünkü her şey ilimle olur. Bugün biz bir şey yapmak istediğimiz zaman mütehassısına gidiyoruz. Onun için önder ilim adamıdır.

Adaletle çok önem verir.

el-Adlü esâsü'l-mülk.

Mülk apartman demek değildir, bağ bahçe demek değildir. Egemenlik demektir, hâkimiyet demektir.

el-Adlü esâsü'l-mülk.

"Hâkim olmanın, devletin devlet olmanın, yönetici olmanın temeli adalettir." diyor İslâm.

Âdil olacaksın.

Kime karşı?

Padişahın aleyhine bile olsa!

Nitekim İstanbul'un birinci, ilk kadısı, karşıdaki, Karşıyaka'ya ismini veren köyün sahibi olan, Kadıköy'ün kendisinin mülkü olan Hızır Çelebi, o İMÇ'nin olduğu, bulvarın yanında kabri vardır, o Hızır Çelebi, Fatih Sultan Mehmed'i mahkûm etmiştir. Kimin karşısında? Rum mimarın dava etmesi üzerine, Rum mimarı haklı çıkarmıştır, İstanbul'un fatihi Sultan Muhammed cennet-mekânı mahkûm etmiştir, Hızır Çelebi böyle hâkimdir, neden? İslâm'da esas olan adalettir, hâkim öyle devlet başkanından filan korkmaz. Kimden korkar? Allah'tan korkar, neyi yapar, Allah'ın emrini yapar, adaleti icra eder.

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ

*Ve lev alâ-enfûsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîne.*¹⁴ buyruluyor Kur'ân-ı Kerîm'de.

“Kendinizin aleyhinde bile olsa, annenizin babanızın bile aleyhinde olsa, akrabalarınızın bile aleyhinde olsa adaletle hükmedin, adaletten ayrılmayın!” diyor İslâm.

¹⁴ 4/Nisâ, 135.

Onun için kişi kendi aleyhinde şahitlik yapar, gider ben hata ettim, kabahat ettim, mahkûm olmam lazım der, İslâm böyledir.

Bir meşhur İslâm kadısının, Kadı şureyh'in huzuruna halifeyle bir gayrimüslim davalı ve davacı olarak geliyorlar. Bakıyor ki birisi zün-nar bağlamış gayrimüslim, ötekisi müslüman, dava için geliyorlar, muhakeme için geliyorlar. "Ah" diyor "keşke müslüman kazansa..." İçinden böyle bir temenni geçiyor. Ama dinliyor, bakıyor ki bu haksız, gayrimüslim haklı. Gayrimüslime haklı olduğunu beyan ediyor, onun lehine karar veriyor, gönderiyor. Fakat ömrünün sonuna kadar gözyaşı dökmüş ve tevbe ve istiğfar eylemiş, niye benim kalbim muhakeme olmadan bir tarafa meyletti, ben ne biçim hâkimim diye. Adalet anlayışı budur İslâm'ın. Onun için evrensel dindir. Beynelmi-lel bütün milletlerin saygı ve sevgi göstermesi gereken dindir.

İslâm'da sevgi ve saygı temeldir, müslüman müslümanı sever.

أَشَدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhemâu beynehüm.*¹⁵

Merhametlidir, şefkatlidir, sabırlıdır, komşusuna karşı, arkadaşına karşı. Bugün öyle misaller okudum ki Ebû Bekr-i Sıddîk yalvarıyor, beni affet, hata ettim filan diye. Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik Ebû Bekr-i Sıddîk yalvarıyor, hata ettim, beni affet diye. Öyle bir sevgi, öyle bir saygı, öyle bir muhabbet vardır. Müslümanın müslüman ile münasebetleri o kadar candan olmuştur.

Zaman geçtiği için misallerle anlatmak biraz geç olur diye, misallerden sarf-ı nazar etmek istiyorum ama bir tanesini söyleyeyim. Arap seyyahı İbn Batuta Denizli'ye gelmiş Arapça biliyor, Türkçe bilmiyor, on üçüncü yüzyıl, tam bizim Anadolu'nun yeni beyliklerinin olduğu, fethedildiği zamanlar, pırıl pırıl ahalili. Denizli'de kendisinin binekleri var, develeleri var, aldığı hediyelerin, yüklendiği mallarının, yüklendiği bir kervanla beraber İbn Batuta, meşhur seyyah Denizli'ye geliyor.

¹⁵ 48/Fetih, 29.

Pala bıyıklı, silahlı bir adam, şalvarlı, silahlı bir adam atının dizginini yakalıyor. Bir şeyler söylüyor, anlamıyor. Tam onunla ne dediğini anlamak için uğraşacakken bir başka pala bıyıklı geliyor, koç bıyıklı, böyle silahlı, o da dizginin öbür tarafından tutuyor birbirleriyle biraz münakaşa ediyorlar. Adamın aklı başından gidiyor, silahlı atını tutanlar, arkasında malları var, mal canın yongası, eyvah canım gidecek, malım gidecek diye korkuyor ama sonradan anlaşılıyor ki ilk tutan şahıs, efendim bize misafir olun, diye yakalamış, siz herhalde yabancısınız, kılığınızdan kıyafetinizden belli, bize misafir olunuz, diye yakalamış, onu anlatmaya çalışıyormuş.

Ötekisi de diyormuş ki yahu ayıp değil mi, bu mahalle bizim mahalle, bunu bizim misafir etmemiz lazım, sen öbür mahallenin ferdi olarak nasıl olur da bunu misafir edersin, diyormuş, münakaşa buymuş. O da diyormuş ki ne yapayım, ilk önce ben gördüm, önce görenin olur misafir. Tanrı misafiri, tanımadığı insana karşı sevgi böyle.

Hayvana karşı, leyleğe, serçeye, kuşa karşı, hizmetçiye karşı... Vakıf yapılmış, yıkadığı

tabağı kıran hizmetçiye yardım etmek için tabağın bedeli ödensin diye vakıf yapmışlar. Leyleklerin, kanadı kırık leyleklerin tedavi görmesi için vakıf bırakmışlar. İnsanları seven, insanlardan bütün çevreye, bütün mahlûkata yayılan bir sevgi... İslâm bu!

Leydi Montegü, kocası elçi, sanıyorum on sekizinci yüzyılda İstanbul'a gelmiş, Osmanlılarla tanışmış, kendisinin siyasî bir görevi var, mektup yazıyor *Leydi Montegü'nün Mektupları* diye de tercümesi yapılmış, Türkçe'de var. İngiltere'deki bir arkadaşına, kardeşim diyor, ben buraya gelmeden önce Osmanlıların haremını zindan ve hapisane gibi sanıyordum, hayalimde öyle canlandırıyordum. Meğerse harem ne kadar tatlı, ne kadar renkli, ne kadar zevkli, ne kadar hoş bir yermiş, her evin bir haremi var, sarayın da var, başka yerlerin de. Haremlık selamlık deniliyor. Ben eskiden kadınları esir, kafeslerin arkasında ve zindan gibi baskı altında sanıyordum, hiç öyle değil. Son derece çelebi, son derece kibar insanlar diyor Leydi Montegü.

Hele bir Fatma Sultan diye birisiyle tanışmışlar, çok sevmiş, hayran kalmış. İngiliz esprisi

ona demiş ki hanımefendi, çok güzelsiniz. Kadın, o da gelen de kadın buradaki şahıs da kadın. Hanımefendi o kadar güzelsiniz ki İngiltere’de olsaydınız erkekler etrafınızda pervane gibi dönerlerdi, demiş. Şöyle bir bizim hanımefendi bu söze getirmiş, bu İngiliz zevki bu müslüman zevki değil, bu söz karşısında ama misafiri. Gayet sakin bir şekilde, sanmıyorum, onlar güzelliğin kıymetini bilserlerdi sizi buraya göndermezlerdi, demiş.

Kardeşim şu espriye bak, şu zarafete bak, diyor. Bu kadar espritüel, bu kadar nüktedan, bu kadar zarif insanlar diyor, şairdir, hayır hasenat sahibidir. Şu Bezm-i Âlem Valide Sultan’a hayranım. Ne kadar eserler bırakmış insanlardır.

İslâm saygı ve sevgi dinidir. Tüm insanlara hizmeti teşvik etmiştir, gayrimüslimlere bile. Herkese hizmeti teşvik etmiştir. Hatta bir sahabe Peygamber Efendimiz’e geliyor diyor ki;

“Yâ Resûlallah! Ben bin bir zahmetle kuyudan su çekiyorum, ellerim şişiyor ipi böyle çekeceğim, buraya boşaltacağım diye ellerim şişiyor, kabarıyor. Bizim develer su içerken,

kart, sahipleri tarafından artık işe yaramaz diye salıverilmiş, kimsesiz, başıboş, yaralı, uyuz develer, onlar da geliyorlar, onlar da su içmeye kalkıyorlar.”

Suudi Arabistan, su kıymetli. Çekilerek yalağa boşaltılıyor. Bundan da bana bir sevap var mıdır? “Vardır” diyor Peygamber Efendimiz.

“Çünkü onun da canı var, onun da ciğeri var, onun da ciğeri yanar, onun da sevabı vardır.” diyor, ihtiyar bir deve.

İslâm cemiyete cemaate, muhabbete çok önem vermiştir, beraberliğe çok önem vermiştir. Bunlara çok sevap vardır. Cemaatle kılınan namaz evde kılınan namazdan yirmi yedi kat daha sevaplıdır. Birlik ve beraberlik rahmettir, tefrika azaptır, tefrika yasaktır, itizal yasaktır, lakaytlık yasaktır, infirak yasaktır, bencillik yasaktır, bozgunculuk yasaktır İslâm’da.

Muhabbet esastır ve birlik beraberlik, toplum hayatı esastır. Ve bir kenara çekilip de münferit yaşamaktan ziyade bir mü’min ki halkın arasında bulunuyor, halka hizmet ediyor ama onların sıkıntılarına tahammül ediyor, kenara

çekilmiş kendi rahatına bakan müslümandan daha hayırlıdır, buyuruyor.

“İnsanların en hayırlısı insanlara en faydalı olandır.” buyuruyor dinimiz.

Onun için toplumların arayıp bulamadığı hazinedir İslâm.

Fitneyi ve fesadı, çarpışmayı ve çatışmayı ve muhabbeti bozucu her şeyi yasaklamıştır, gıybet, dedikodu, laf getirmek, götürmek, kötü söz söylemek, tefrika, kavga yasaktır İslâm’da. Bir müslüman bir müslümanın karşısına geçip silah çekemez, müslüman müslümana vurup onun canını yakamaz. Yasaktır!

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve selam*;

“Âhir zamanda fitneler olacak.” buyuruyor.

Diyorlar ki;

“Yâ Resûlallah! O zaman ne yapalım?”

“Evinize kapanın, katılmayın.” diyor.

Müslümanlar arasında gürültü patırtı olacak.

Peki, evimize gelirse?

“Hz. Âdem’in hayırlı evladı gibi olun.”

Hayırlı evladı hangisi?

“İbadeti kabul olan ve öldürülen, öldüren gibi olmayın.” diyor.

Mazlum olun, el kaldırmayın, birbirinizle çarpışmayın, diyor. İslâm'ın terbiyesi budur, uygulama ayrı. Çünkü Müslümanlık güzel de müslümanlar çok kusurludur.

İslâm kardeşliğe çok önem vermiştir ve kardeşlik de bir ibadettir.

İmam Gazzâlî'nin kardeşlikle ilgili bölümde ifadesi şöyle;

“Âdet tarzındaki ibadetlerin en hoşu dostluk yapmaktır.” diyor.

İbadetleri ikiye ayırıyor. Bir bizim bildiğimiz mutat ibadetler, namaz, oruç, hac, zekât, bir de âdet tarzındaki ibadetlerin en hoşu Allah için sevmektir, Allah için dostluk yapmaktır. Allah için ziyaretin büyük sevabı var. İki kişi birbirini Allah için ziyaret ederse Allah'ın sevgisine mazhar olacakları bildiriliyor.

Onun için İslâm'ın unutturulmaya çalışılması yerine İslâm'ın hayatımızda yerleştirilmesine çalışılmalıdır ki kardeşlik olsun, sevgi olsun, muhabbet olsun. Bizim ırklarla ilgili hiçbir problemimiz yoktur. Biz Amerikalıları ayıplıyoruz, siyah ırk, beyaz ırk, zenci vesaire ayrılığı nedir diye.

İnsanlar kardeştir, mü'minler birbirlerinin kardeşidir. Hepsi Hz. Âdem'den gelme, hepsi imanda Allah'ın huzurunda aynıdır. İnsanların hizmetine koşmak en sevaptır ve insanların en hayırlısı insanlara en faydalı olandır. İşte böyle bir dinin sahibiyiz.

Olayların hızla geliştiği bir çağda yaşıyoruz ve insanların birbirleriyle çok sıkı temaslarının olduğu bir zamanda Allah bize yepyeni imkânlar ve yepyeni vazifeler yüklüyor, hudutlar açılıyor. Rusya diyor ki şimdi;

“En büyük dostlarımızdan birisi Türkiye.”

Rusya'daki müslüman milletler diyorlar ki;

“Türkiye bizim ağabeyimizdir.”

Hepsi bizden yardım istiyor.

Elhamdülillah bizi tarih boyunca birinci devlet yapan, devletlerin hepsinin başında düzenleyici devlet yapan, haksızlıkları engelleyici devlet yapan bu imandır. Kanunî Süleyman Fransa'ya mektup yazıyor, filanca kralı hapsetmişsin, çıkart oradan deyince, çıkartıyor adam. Filanca padişah orada dans diye bir şey çıkmış duyduğuma göre, kadın erkek birbirine sarmaş dolaş oluyormuş, öyle edepsizliği bir daha yapmayın, diyor dansı durduru-

yor, haksızlığı engelliyor. Falanca yerde filanca şeye hücum olmuşsa oraya yardım gönderiyor.

f. Yirminci Yüzyılın Devası İslam'dır

Elhamdülillah ki müslümanız. Allah bizi müslüman olarak, müslüman bir ülkede, müslüman anne babalardan nimet içinde dünyaya getirmiş, bu nimetin kadrini kıymetini bilmeyi nasip etsin. Yirminci yüzyılın dertlerinin devası İslâm'dadır. Gelecek yüzyılların temelleri, sağlam temelleri İslâm'ın prensipleridir ve bizim dünya üzerindeki insanlara verebileceğimiz çok kıymetli fikirler, tecrübeler, bilgiler duygular vardır.

O da İslâm'dadır.

Allah bize mensubu olduğu dinin kadrini kıymetini bilmeyi nasip etsin, güzelliklerini görmeyi nasip etsin, tam müslüman olmayı nasip etsin, insanlığa müslümanca, en güzel hizmeti nasip etsin, insanlığa en faydalı insanlar olmayı nasip etsin. Rabbimiz'in huzuruna vazifesini yapmış, Allah'ın sevdiği, taltif eylediği, cennetiyle Cemâli'yle müşerref eyle-

diği bir kul olarak çıkmayı nasip eylesin. Allah
hepinizden razı olsun, geceniz hayır olsun.
es-Selâmu aleyküm ve rahmetullah.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15 Cemâziye'l-Âhir 1413 /

11.12.1992

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaş-
mak için tıklayınız.](#)

